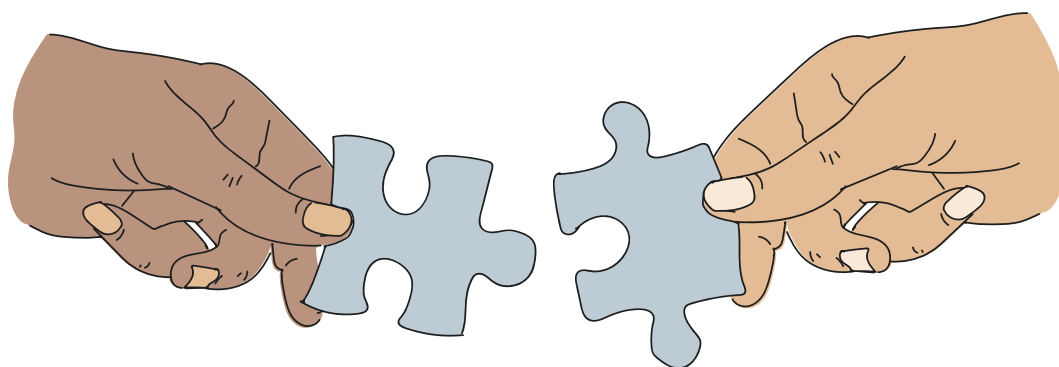

Tidiga insatser för asylsökande och 37a§

Länsstyrelsens återrapporering av uppdrag 3.B. 17
Tidiga insatser för asylsökande och 3.B.18 37a§ enligt
regleringsbrevet 2024

Omslagsbild: Två händer håller i varsin pusselbit

Illustratör: Danny Eriksson

Diarienummer: 851-4181-2024

Författare: Linda Jönsson, Länsstyrelsen Skåne

Kontaktuppgifter:

Länsstyrelsen Västernorrland

Postadress: 871 86 Härnösand

Telefon: 0611-34 90 00

E-post: vasternorrland@lansstyrelsen.se

Webb: www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
1 Inledning	4
1.1 Uppdrag TIA.....	4
1.2 Uppdrag 37a§	4
2 Länsstyrelsernas arbete med TIA och 37a§	6
2.1 Information och kommunikation om statsbidragen	6
2.2 Utlysning av statsbidragen.....	6
2.3 Projektgärmöten	7
2.4 Informationsverige.se	7
2.5 Regionala och lokala förutsättningar för att tillgodose behov av insatser	7
2.6 Regionala behovsanalyser och prioriteringar	9
2.7 Samordning och samverkan.....	10
2.8 Länsstyrelsernas arbete med uppföljning av statsbidragen.....	11
2.9 Nationell samordning statsbidrag.....	12
3 Resultat av TIA insatser	14
3.1 Resultat av slutrapporterade TIA insatser under 2024	14
3.2 Samlad bedömning av avslutade TIA insatser 2024	15
3.3 Resultat av sökta och beviljade TIA insatser under 2024	18
3.4 Samlad bedömning av beviljade TIA insatser 2024.....	19
4 Resultat av 37a§ insatser	21
4.1 Resultat av slutrapporterade 37a§ insatser under 2024.....	21
4.2 Samlad bedömning av avslutade 37a§ insatser 2024.....	23
4.3 Resultat av sökta och beviljade 37a§ insatser under 2024.....	25
66 25	
4.4 Samlad bedömning av beviljade 37a§ insatser 2024	27
5 Samlad bedömning	29
6 Avslutande kommentarer	31
7. Bilagor	32

1 Inledning

1.1 Uppdrag TIA

Länsstyrelserna har regeringens uppdrag att samordna tidiga insatser för asylsökande med flera (TIA) i hela landet. Med tidiga insatser avses verksamhet riktade till vuxna personer inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. Syftet med insatserna är att motverka passivisering, underlätta kontakter med den svenska arbetsmarknaden och främja en framtida etablering för dem som beviljas uppehållstillstånd.

Enligt förordning (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare ska länsstyrelsen verka för en jämn fördelning av likartade insatser i hela landet med utgångspunkt i regionala och lokala förutsättningar, att tillgången på insatser för asylsökande motsvarar det behov som finns i länet och att målgruppen har möjlighet att delta, samt att kvinnor och män kan delta i insatser på lika villkor och i samma utsträckning. Länsstyrelsen ska på regional och kommunal nivå följa upp organisering och genomförande av insatser.

Länsstyrelserna kan, i enlighet med förordning (2016:1364) om statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl., lämna bidrag till verksamhet för vuxna asylsökande, personer med uppehållstillstånd på anläggningsboende och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet.

Under 2024 förfogade länsstyrelserna över 68 miljoner kronor att fördela för ändamålet. Medlen kunde sökas av och beviljas till ideella föreningar, kommuner eller kommunalförbund. Bidrag fick lämnas för verksamhet riktad till målgruppen med syfte att främja kunskaper i svenska, kunskaper om det svenska samhället och arbetsmarknaden samt hälsa.

1.2 Uppdrag 37a§

Länsstyrelserna fördelar medel till kommuner eller kommunalförbund enligt 37a§ i ersättningsförordningen (2010:1122). Ersättning får lämnas för verksamhet som bedrivs utan vinstsyfte och som genomförs antingen av kommunen i egen regi eller av kommunen i samverkan med en eller flera organisationer.

För 2024 disponerade Länsstyrelsen i Jönköpings län 31 miljoner kronor för ändamålet. Ansökan kan göras av en kommun och insatsen kan genomföras antingen av kommunen i egen regi eller av kommunen i samverkan med en eller flera organisationer.

Målgruppen för 37a§ insatser innefattar nyanlända utlänningar, asylsökande och skyddsbehövande som berörs av massflyktsdirektivet. Med nyanlända utlänningar avses personer som omfattas av 5-5b §§ i ersättningsförordningen. Med asylsökande avses utlänningar som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Det är möjligt att lämna stöd till insatser riktade till alla målgrupperna. Insatser kan även vara riktade till ensamkommande barn samt personer som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå, enligt den så kallade gymnasielagen.

Kommuner kan ansöka om medel från Länsstyrelsen för att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter. Ersättning lämnas till verksamheter som syftar till att:

- stödja språkinläring och/eller
- underlätta etableringen i samhället och/eller
- skapa nätverk och/eller
- eller ge socialt stöd till ensamkommande barn.

I utlysningen för 2024 prioriterades insatser som syftar till:

- att underlätta deltagande för föräldralediga och andra personer med små barn.
- språkinläring för föräldralediga och andra personer med små barn.

Utöver detta så prioriterades även insatser som sker i samverkan med idéburen sektor.

1.2.1 Redovisning av TIA enligt regleringsbrev 2024

Länsstyrelsen i Västernorrlands län ska lämna en samlad redovisning, med bilagd rapport från varje länsstyrelse, av arbetet med insatser för asylsökande med flera enligt förordningen (2016:1364) om statsbidrag till verksamheter för asylsökande med flera och förordningen (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare. Uppdraget ska senast den 3 mars 2025 redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet).

1.2.2 Redovisning av 37a§ enligt regleringsbrev 2024

Länsstyrelsen i Västernorrlands län ska lämna en samlad redovisning, med bilagd rapport från varje länsstyrelse, av insatser som beviljats enligt 37 a§ förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar samt göra en bedömning av resultaten. Uppdraget ska senast den 3 mars 2025 redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet).

2 Länsstyrelsernas arbete med TIA och 37a§

2.1 Information och kommunikation om statsbidragen

Medel enligt förordning 2016:1364 har fördelats sedan 2017 och Länsstyrelsen bedömer att det finns en god kunskap om dessa medel, särskilt i civilsamhället

Länsstyrelserna har sedan 2013 fördelat statsbidrag till kommuner eller kommunalförbund enligt 37a§ i ersättningsförordningen (2010:1122). Länsstyrelsen bedömer därför att kunskapen om statsbidrag 37a§ är god i landets kommuner.

Länsstyrelserna använder sina regionala nätverk för informationsspridning och dialog kring statsbidragens utformning, aktuella prioriteringar och underlag för behovsanalys. I samband med utlysningarna av statsbidragen sprider länsstyrelserna information via hemsidor, nyhetsbrev och utskick till kommuner och andra relevanta aktörer.

2.2 Utlysning av statsbidragen

I samband med utlysningen av statsbidragen bjuds aktörer in till digitala eller fysiska informationsmöten där länsstyrelserna informerar om aktuella prioriteringar och ansökningsprocessen för respektive statsbidrag. Merparten av länsstyrelserna har gemensamma utlysningsmöten för samtliga tre statsbidragen (TIA, 37a§ samt 37§) vilket skapar en helhetsbild över de möjligheter som kommuner och ideella organisationer har avseende att söka länsstyrelsens statsbidrag. Länsstyrelserna använder även dessa utlysningsmöten för kapacitetsstärkande insatser kopplat till jämställdhet, rättighetsbaserat arbete och andra relevanta ämnen.

Informations- och utlysningsmöten skapar en förståelse av statsbidragens syfte och mål och lägger grunden för goda kontaktvägar mellan länsstyrelserna och sökande parter. Under utlysningsperioden som följer finns länsstyrelsernas handläggare tillgängliga för stöd och vägledning under ansökningsprocessen. Merparten av länsstyrelserna erbjuder stöd via e-post, telefon eller genom individuella möten. Ett antal länsstyrelser utlyste statsbidrag både på våren och hösten utifrån regionala prioriteringar och behov.

2.3 Projektägarmöten

Efter beslutsprocessen avseende inkomna ansökningar bjuder merparten av länsstyrelserna in företrädare för beviljade insatser till digitala eller fysiska uppstartsträffar och projektägarmöten. Dessa möten sker ibland samordnat för länsstyrelsernas tre statsbidrag och ibland sker de uppdelat mellan TIA och 37§/37a§. Syftet är att stimulera samverkan, erfarenhetsutbyte och underlätta genomförandet och rapporteringen av insatserna med vikt på uppföljningar och utvärderingar. Träffarna är viktiga och bidrar till både kunskaps- och informationsspridning kring målgrupperna och erfarenhetsutbyte kring mottagandet av nyanlända, ensamkommande barn, skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet och asylsökande i länen. Utifrån behov erbjuds även ytterligare kompetensutvecklingsinsatser i samverkan med länsstyrelsens sakkunniga inom jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnrätt, funktionsrätt mm.

Många länsstyrelser bjuder också in till återkommande TIA samordningsmöten med samordnare och koordinators för TIA. Träffarna bidrar till både kunskaps- och informationsspridning kring hur asylsökandes situation ser ut i länet.

2.4 Informationsverige.se

Information om informationsverige.se och hur materialet på webbplatsen kan användas sprids via utlysningssmöten, regionala nätverk, i samband med informationsmöten, projektägarmöten och konferenser. Länsstyrelsen i Jönköping skickar med information om webbplatsen som bilaga till besluten inom 37a§. Ett innovativt exempel på hur webbplatsen och dess innehåll har spridits är via en QR-kod på namnbrickor under en konferens med fokus på integration.

Webbplatsen lyfts återkommande i länsstyrelsernas återslag som en välkänd, pålitlig och viktig informationskälla som i hög utsträckning används av aktörerna i både planering och genomförande av aktiviteter.

2.5 Regionala och lokala förutsättningar för att tillgodose behov av insatser

2.5.1 Antal asylsökande i länen

I början av 2024 var drygt 55 000 vuxna asylsökande personer inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem, detta avser samtliga skyddsökande inklusive skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet, varav 27 000 män och 28 000 kvinnor. I slutet av 2024 var det totala antalet inskrivna vuxna

asylsökande nästan 26 000. Anledningen till att antalet asylsökande i mottagningssystemet sjunkit under året är bland annat att skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet som haft uppehållstillstånd i Sverige i minst 2 år, from 14 juni kunde börja folkbokföra sig och då skrevs ut ur mottagningssystemet.

Flest asylsökande finns i storstadslänen Stockholm, Västra Götaland och Skåne, där merparten bor i eget boende. Minst antal asylsökande finns i Blekinge, Västmanland, Gotland, Jämtland och Värmland. Behovet av och förutsättningar för att bedriva insatser för asylsökande skiljer sig därför åt mellan länen och arbetet med tidiga insatser och 37a§ behöver anpassas efter regionala och lokala förhållanden.

2.5.2 Skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet

Massflyktsdirektivet aktiverades den 4 mars 2022, vilket ger flyktingar rätt till tillfälligt skydd som en alternativ skyddsform till asyl. Målgruppen omfattas av Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och har rätt ta del av tidiga insatser för asylsökande. Under slutet av 2023 fanns det 38 500 skyddsbehövande från Ukraina som hade uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet i Migrationsverkets mottagningssystem.

I juni 2024 förlängdes massflyktsdirektivet för skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet vilket innebar att folkbokföring då blev möjlig för personer som har haft uppehållstillstånd i Sverige enligt massflyktsdirektivet i 2 år eller mer, detta innebar att ca 29 000 skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet kunde folkbokföra sig.

I slutet av 2024 var det 17 500 personer med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem, varav 8 600 kvinnor och 8 900 män. Skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet utgör därmed majoriteten av antalet inskrivna. Fördelningen av antal skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet i länen samstämmer i stort med fördelningen av antalet asylsökande, där flest finns i storstadslänen och färre i landsbygds och glesbygdslän.

Möjligheten för skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet att folkbokföra sig innebar att en majoritet av målgruppen inte längre omfattades av målgruppen för TIA insatser, vilket hade en stor påverkan på de insatser som beviljades 2023 och 2024. Många TIA insatser hade dock både asylsökande och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet som målgrupp i insatserna och behövde på så sätt endast skala ner i aktiviteterna i insatserna när en stor del av målgruppen försvann.

2.5.3 Geografisk spridning och matchning

Migrationsverkets statistik över antal inskrivna i mottagningssystemet i länen och i kommunerna ligger till grund för den analys som görs gällande behovet av insatser för målgruppen. Analysen säkerställer att det finns tillgång till insatser där behoven är som störst. Samverkan med de regionala aktörerna, ger kunskap om målgruppens behov och förutsättningar. Ibland är det inte möjligt att säkerställa tillgång till insatser i kommuner med få asylsökande eller där det av olika anledningar är svårt att starta upp verksamhet. Men för att asylsökande ska kunna ta del av insatser kan de ansöka om reseersättning för att delta i verksamhet i annan kommun. Länsstyrelsen tar fram en översikt gällande tillgängliga insatser i länets kommuner vilket ger Migrationsverket ett underlag för att bevilja reseersättning till insats i annan kommun än i den kommun där den asylsökande är bosatt. Migrationsverkets riktlinjer gällande reseersättning omfattar dock inte asylsökande med ett första avslag på ansökan även om de är fortsatt inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem.

Länsstyrelserna uppger att det är svårt att planera och bevilja en jämn fördelning av insatser i hela länet där det är stora geografiska avstånd, i mindre orter med få asylsökande och där det är bristfällig kollektivtrafik.

2.5.4 Yttre faktorerers påverkan på verksamheten

Under 2023 minskade medlen till folkbildningen vilket innebar att studieförbund och folkhögskolor begränsades i sina möjligheter att erbjuda insatser till asylsökande och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet. Flera länsstyrelser lyfter att det även under 2024 inneburit en minskad verksamhet för målgruppen och att folkbildningsaktörer är i större behov av att söka länsstyrelsernas TIA medel.

2.6 Regionala behovsanalyser och prioriteringar

Länsstyrelsernas regionala behovsanalyser utarbetas via aktivt deltagande i nätverk kopplade till såväl offentlig sektor som civilsamhälle och via kontinuerlig dialog med kommuner och andra relevanta aktörer. Kunskapen om lokala och regionala behov fördjupas ytterligare via sammanställningar och analyser av kommunernas svar på länsstyrelsernas lägesbildsenkät som skickas ut årligen till samtliga kommuner i landet. Länsstyrelserna inhämtar också statistik från Migrationsverket och Arbetsförmedlingen som bidrar till behovsanalysen.

Den regionala behovsanalysen kompletteras genom intern samverkan med länsstyrelsens sakkunniga inom jämställdhet, barnrätt och mänskliga

rättigheter. I några fall kopplar länsstyrelsen även sin regionala behovsanalys till närliggande uppdrag som till exempel brottsförebyggande föräldraskapsstöd. En kartläggning av målgruppernas sammansättning och boendeorter görs av merparten av länsstyrelserna och ibland kartläggs även vilka insatser för målgrupperna som bedrivs utöver de projekt som tidigare beviljats statsbidrag.

Bedömningen är att den regionala behovsanalysen bidrar till en god geografisk spridning av framför allt TIA-insatser.

2.6.1 Prioriteringar TIA

I enlighet med förordningen har länsstyrelserna beviljat verksamhet riktad till målgruppen med syfte att främja:

- kunskaper i svenska språket
- kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden eller
- hälsa

2.6.2 Prioriteringar 37a§

I enlighet med regeringens prioritering har länsstyrelserna prioriterat insatser som särskilt syftar till att:

- underlätta deltagande för föräldralediga och andra personer med små barn
- språkinlärning för föräldralediga och andra personer med små barn.

Utöver detta så prioriteras även insatser där insatsen sker i samverkan med idéburen sektor.

2.7 Samordning och samverkan

Länsstyrelsernas samverkan med offentlig och idéburen sektor är en viktig och central del av länsstyrelsernas integrationsuppdrag. I länsstyrelsernas statsbidragshantering struktureras samverkan delvis olika i respektive län men är alltid en viktig del av länsstyrelsernas arbete med informationsspridning, kapacitetsstärkande insatser, behovsanalyser och erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelsernas integrationsarbete organiseras utifrån regionala och lokala förutsättningar och behov. I majoriteten av länen finns det etablerade nätverk och även strukturerade samverkans forum för att underlätta dialog och samarbete mellan aktörerna i länen. I flera län är arbetet med TIA och 37a§ nära kopplat till det regionala integrationsarbetet som organiseras

genom till exempel integrationsråd eller bredare samverkans forum kring social hållbarhet. Aktörer i den regionala samverkan är, förutom länsstyrelsen, till exempel Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, civilsamhällesorganisationer (till exempel Röda Korset, Rädda Barnen och Svenska Kyrkan), i några län medverkar även kommuner och regioner i den regionala samverkan kring integrationsarbetet.

Länsstyrelserna bidrar med samordningsstöd som möjliggör informations- och erfarenhetsutbyte mellan anordnare av TIA. Detta skapar förutsättningar för samarbete där anordnare av TIA kompletterar varandras verksamheter. Migrationsverket har utsett särskilda kontaktpersoner för TIA i samtliga län för att säkerställa en god dialog på regional nivå.

2.7.1 Länsstyrelsernas arbete för att främja jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnrätt och funktionsrätt i insatserna

I enlighet med 5§ länsstyrelseinstruktionen (2017:868) arbetar länsstyrelserna kontinuerligt för samordning med länsstyrelsens sakkunniga inom jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnrätt och funktionsrätt.

Länsstyrelsernas sakkunniga är delaktiga i såväl utveckling av nationellt internt stöd som i arbetet med utlysningar, beredning och uppföljning av ansökningar vid respektive länsstyrelse. Jämställdhetsperspektivet lyfts i länsstyrelsernas redovisningar som ett viktigt perspektiv i utformning, planering och genomförande av insatser till målgruppen. Beaktandet av jämställdhet i insatserna är särskilt prioriterat av länsstyrelserna vid behovsanalys, beredning, beviljande och stöd vid genomförande.

Länsstyrelsernas sakkunniga regionalt involveras också i stor utsträckning vid utlysnings- och informationsmöten för att informera och utbilda om jämställdhetsintegrering. Flera länsstyrelser erbjuder projektägare stödmaterial, träffar, workshops och utbildningar för att stärka det rättighetsbaserade arbetet i insatserna bland annat gällande rättighetsanalyser och barnkonsekvensanalyser.

2.8 Länsstyrelsernas arbete med uppföljning av statsbidragen

Arbetet med statsbidragen innebär att länsstyrelserna har kontinuerlig kontakt och samverkan med projektägare vid genomförandet av statsbidragsfinansierade insatser. Aktörer som beviljats medel via länsstyrelsernas statsbidrag bjuds in till uppstartsmöten samt projektägarmöten i majoriteten av länen. Vid mötena erbjuds förutom

kunskapsspridning även erfarenhetsutbyten som skapar en möjlighet för dialog och lärande kring eventuella utmaningar som uppkommit under insatsernas genomförande.

I uppdraget kring statsbidragen ingår också att vara en aktiv och närvarande finansiär och ha kontinuerliga avstämningar och dialoger med projektägarna till exempel vid förändringar i insatsens innehåll, budget och tidsram eller vid förändrad lagstiftning. Insatserna skall enligt beslut inkomma med en delrapport som ger inblick i verksamheten och säkerställer att statsbidragen används enligt förordningarnas syfte och mål och enligt insatsens tidsplan.

Länsstyrelserna genomför också fysiska och/eller digitala projektbesök som är en viktig del av länsstyrelsernas arbete med uppföljning av insatserna. Länsstyrelserna redovisar att projektbesöken bidragit till bättre kvalitet i genomförandet av insatserna, bättre relationer och ökat förtroende mellan Länsstyrelsen, kommuner och civilsamhället. Besöken har också lett till en ökad förståelse av lokala förutsättningar. Två länsstyrelser uppger att de på grund av bristande resurser inte kunnat erbjuda projektägarmöten eller projektbesök under året.

Alla projektägare ska också inkomma med en slutrapportering som ska godkännas av länsstyrelserna. Slutrapporteringen syftar dels till att kontrollera att genomförande av insats skett i enlighet med beslut, dels att följa upp insatsens resultat och eventuella implementering.

2.9 Nationell samordning statsbidrag

Länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarar för den nationella samordningen av länsstyrelsernas statsbidrag inom integration. Den nationella samordningen bereder förslag till fördelningsnycklar som godkänns gemensamt av länsråden. Länsstyrelsen i Jönköpings län tar fram och beslutar nationella anvisningar som tydliggör regelverk och omfattar stöd för hantering och beslut vid länsstyrelserna.

Utöver det löpande arbetet med hantering av statsbidrag och stöd till länsstyrelserna har den nationella samordningen under året genomfört insatser för stöd och utveckling av länsstyrelsernas hantering av statsbidragen:

- 2023 upphandlades en revision av länsstyrelsernas struktur för nationell samordning av statsbidragshantering integration. Revisionen genomfördes av Ernst & Young och slutfördes under december 2023. I rapportens slutsats skriver Ernst & Young:
”Vår slutsats är att dagens struktur för samordning skapar goda grunder för en effektiv, likvärdig och rättssäker bidragsförmedling

men att det finns utvecklingsområden, särskilt vad gäller tydlighet i uppdrag och organisation”

Slutsatser och rekommendationer från revisionen har analyserats i den nationella samordningen och fungerar som ett viktigt underlag i arbetet för kontinuerlig utveckling av statsbidragshanteringen. Under 2024 har en processkartläggning påbörjats och arbetet med att renodla och förtydliga anvisningar och kopplade interna handläggarstöd har fortsatt.

- Under året har den nationella samordningen anordnat strategidagar för att skapa tid för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyten. Erfarenhetsutbytet syftar till ökad effektivitet och samstämmighet i hanteringen av statsbidragen. Temat för strategidagarna var Statsbidragen i en föränderlig tid, då det fanns utrymme att diskutera hur statsbidragen förändrats över tid med tanke på målgrupper och prioriteringar och hur de kan komma att förändras i framtiden.
- Länsstyrelsen Jönköping genomförde även under 2024 en stickprovsgranskning av de 37a§ ansökningar som inkommit för beslut 13 juni 2024. Syftet med stickproven var:
 - Ökad rättssäkerhet i hanteringen av beslut inom 37a§
 - Kontrollfunktion för att säkerställa att beredningen av 37a§ hanterats enligt anvisningar och instruktion
 - Kunskap och förståelse kring ev. brister med nuvarande hantering

Både Ernst & Young och Riksrevisionen har vid sina granskningar betonat att stickproven är en viktig del av vår statsbidragshantering. Resultatet av stickproven ger Länsstyrelserna ett viktigt underlag för att arbeta med utveckling av vår beredning inom 37a§.

3 Resultat av TIA insatser

3.1 Resultat av slutrapporterade TIA insatser under 2024

3.1.1 Resultat av genomförda insatser i länen

Under 2024 slutrapporterades 131 insatser runt om i landet. Länsstyrelserna bedömer att avslutade insatser uppnått goda resultat och gett en meningsfull sysselsättning för deltagarna, motverkat passivisering under asyltiden, bidragit till kunskap om och kontakter med den svenska arbetsmarknaden och främjat en framtida etablering för dem som beviljas uppehållstillstånd.

3.1.2 Målgrupper

Majoriteten av insatserna riktade sig både till asylsökande och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet. Enligt länsstyrelsernas uppgifter deltog totalt 18 400 vuxna personer varav 11 200 kvinnor (61 procent) och 7 200 män i de insatser som slutrapporterats 2024.

3.1.3 Insatsernas inriktning

Av de slutrapporterade insatserna 2024 hade cirka 39 procent av insatserna inriktning att främja kunskaper om det svenska samhället och drygt 34 procent av insatserna hade en hälsofrämjande inriktning.

Primärt syfte	Antal	Procent
Kunskaper om det svenska samhället	51	38,9
Hälsa	45	34,4
Kunskaper i svenska språket	30	22,9
Kunskaper om den svenska arbetsmarknaden	5	3,8

Tabell 1 Primärt syfte avslutade insatser 2024

3.1.4 Fördelning av anordnare utifrån organisationstyp

De insatser som slutrapporterats under 2024 har till störst del anordnats av intresseorganisationer 37 procent, därefter följer studieförbund/folkhögskolor på 30 procent. Trossamfund/religiösa organisationer, idrottsföreningar, kommuner och övriga

organisationer/ideell förening har anordnat en mindre andel av insatserna som finansierats av länsstyrelsernas statsbidrag för TIA. Endast en insats har utförts av en etnisk förening.

Anordnare avslutade insatser	Antal	Procent
Intresseorganisation	48	36,6
Studieförbund/folkhögskolor	39	29,8
Trossamfund/religiös organisation	13	9,9
Idrottsförening	11	8,4
Övrig organisation/ideell förening	10	7,7
Kommun	9	6,8
Etnisk förening	1	0,8

Tabell 2 Fördelning av anordnare avseende slutrapporterade insatser 2024

3.2 Samlad bedömning av avslutade TIA insatser 2024

Projektägarna uppger att det likt tidigare år är lättare att nå målgrupperna om de bor i Migrationsverkets anläggningsboenden alternativt i kommunernas kollektiva boenden eller om insatserna bedrivs i närheten av där målgruppen bor. Insatserna som bedrivs har motverkat passivisering och skapat en meningsfull vardag genom att skapa sociala sammanhang genom mötesplatser och aktiviteter med syfte att främja hälsa, språkutveckling och kunskap om det svenska samhället och arbetsmarknaden.

Länsstyrelserna bedömer att genomförda insatser har gett målgruppen större egenmakt genom att erbjuda och tillhandahålla konkreta verktyg som stärker dem i samhällslivet och i föräldrarollen som förälder i ett nytt land. Särskilda insatser för ensamstående kvinnor och föräldrar med små barn har genomförts, tider och dagar har anpassats för att passa deltagare och projektägare har även varit lyhörda för att förändra såväl aktiviteter som aktivitetens genomförande utifrån behov i målgruppen. Länsstyrelsen bedömer att flera insatser varit hälsofrämjande och de har stärkt den fysiska och psykiska hälsan hos målgruppen

Flera projekt som har haft en ambition att erbjuda aktiviteter för skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet har dock vittnat om att målgruppen varit svår att rekrytera till insatserna. Orsaker som nämns är att

den psykiska hälsan hos målgruppen blivit sämre, att målgruppen ofta flyttar runt eller att de har arbete eller studerar. Målgruppen minskade också under senare delen av året då många skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet kunde folkbokföra sig. En del insatser har påverkats av att Migrationsverket har omlokalisert anläggningsboenden och andra projekt har påverkats negativt av en minskning av mottagandet av asylsökande i kommunerna.

Deltagarnas förutsättningar för att delta i insatserna har påverkats av den geografiska spridningen och tillgång i hemkommunen, då det inte alltid är möjligt att bevilja insatser i kommuner med få asylsökande. En annan viktig faktor är bristen på tillgång till kollektivtrafik som försvårat resor när inte insatserna bedrivits på den aktuella boendeorten. Det finns individer i målgruppen som inte nås av aktiviteter på sin ort, reseersättningen från Migrationsverket har då möjliggjort att dessa individer kunnat resa till aktiviteten. Länsstyrelsen bedömer att typ av boendeplats har en större effekt på deltagande än målgruppens status i ärende, kön eller ålder.

Några aktörer har aktivt använt statsbidraget för att komplettera insatser för målgruppen på platser där det inte bedrivs några aktiviteter med annan finansiering. Även användning och spridning av statistik över målgrupp samt länsstyrelsernas kartverktyg har bidragit till att aktörerna kunnat anpassa aktiviteter efter behov samt underlättat samordningen av insatser.

Återkommande projektägare och samarbetsparter som driver projekten är en framgångsfaktor som nämns av flera länsstyrelser för att utveckla aktiviteter och anpassa innehållet efter kvinnors och mäns behov. Majoriteten av deltagarna i insatserna har varit kvinnor med barn, medan män utgjort en mindre grupp. Detta beror på att en stor andel av målgruppen består av skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet, där kvinnor utgör majoriteten.

3.2.1 Framgångsfaktorer

Avseende avslutade TIA insatser lyfts några framgångsfaktorer:

- Flexibilitet och anpassning i insatserna både utifrån deltagarnas förutsättningar, behov och önskemål, till exempel genom att möjliggöra barnpassning för småbarnsföräldrar. Många insatser har gjort justeringar i sina aktiviteter för att kunna nå fler ur målgruppen på fler orter särskilt när förändringar skett i deltagarunderlaget, detta har skett bland annat genom olika mobila lösningar.
- Engagerade och kunniga ledare samt tidig information och inbjudan till pågående och tillgängliga insatser lyfts som framgångsfaktorer av flera projektägare. De avslutade insatserna har över lag haft ett

inkluderande arbetssätt som underlättar för både kvinnor och män att delta i insatserna på lika villkor.

- Samverkan mellan civilsamhället och kommunerna lyfts också som framgångsfaktorer. Flera insatser vittnar om att de lyckats bra med rekryteringen av deltagare då de har samverkan med andra organisationer och aktörer samt att regional samordning via TIA samordnare eller koordinatörer varit gynnsamt för spridning av insatser.
- Olika typer av nätverk och träffar för projektägare lyfts som framgångsfaktorer då de bidragit till en ökad samverkan och ett givande erfarenhetsutbyte mellan de aktörer i länen som bedriver insatser för asylsökande och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet. Olika regionala aktörer har även deltagit i gemensamma integrationsnätverk och har därigenom tagit del av kompetenshöjande information samt erfarenhetsutbyte. En del utmaningar som identifierats av projektägare, Migrationsverket och länsstyrelsen har också kunnat lyftas i dessa forum.

3.2.2 Utmaningar

Det finns utmaningar i att kunna erbjuda en kontinuitet och variation av insatser till målgruppen som är boende i en kommun med få asylsökande. Flera projekt vittnar om att det är svårt att planera insatser när man inte vet hur länge målgruppen finns kvar på orten. Det gäller särskilt insatser som innebär att deltagarna deltar i en insats där flera träffar pågår under en längre tid. Detta påverkar i sin tur möjligheten att utöver det generella stödet ge ett fördjupat individuellt stöd.

En utmaning som projektägare lyfter är att nå ut till målgruppen som bor i eget boende och att öka fokus på samverkan mellan aktörer i detta arbete.

Könsroller och ojämlika förhållanden mellan kvinnor och män är en utmaning som flera projekt adresserar på olika sätt, främst genom att diskutera angelägna ämnen som normer och jämställdhet i stort med målgruppen. Ett utvecklingsområde bedöms vara att säkerställa att språkstöd finns med i insatserna för att underlätta dialog och diskussion rörande ex. normer och värderingar, rättigheter och skyldigheter mm.

Vidare framkommer att begränsningarna i Migrationsverkets reseersättning för deltagare med avslagsbeslut motverkar förordningens intentioner då de inte kan ta sig till insatser som många i målgruppen är i stort behov av.

En annan utmaning är den ökade oron bland aktörer från folkbildningen kring minskat statsbidrag och ersättningar till civilsamhället för att jobba med målgruppen. Minskade anslag till studieförbunden får även till följd att organisationer och verksamheter krymper och utbudet av förutsättningar att genomföra TIA insatser minskar.

Slutligen framkommer det en specifik utmaning för året. Det handlar om aktörers möjlighet att genomföra beviljade insatser då stora delar av målgruppen försvann under sommaren då ändringar avseende folkbokföring av skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet trädde i kraft.

3.3 Resultat av sökta och beviljade TIA insatser under 2024

3.3.1 Söktryck

För 2024 förfogade länsstyrelserna över 68 mnkr att fördela till verksamhet för asylsökande. Medlen är även under 2024 översökta med en sök kvot på 2,7. 61 procent av inkomna ansökningar beviljades, vilket motsvarar 135 beviljade insatser i länen av totalt 220 inkomna ansökningar. Samtliga medel fördelades till insatser i landet efter viss omfördelning mellan länsstyrelser under året.

Summa att fördela	68 000 000 kr
Sökt summa	180 979 167 kr
Sök kvot	2,7
Antal inkomna ansökningar	220
Antal beviljade ansökningar	135

Tabell 3 Sammanfattning av sökta och beviljade insatser 2024

3.3.2 Insatsernas inriktningar

Av de 135 beviljade insatserna 2024 hade 37 procent en hälsofrämjande inriktning och 34,1 procent hade syftet att främja kunskaper om det svenska samhället. Insatsernas primära syfte avseende hälsa har ökat från 25,5 procent 2023 till 37 procent 2024 och kunskaper om det svenska samhället har sjunkit från 42,1 procent 2023 till 34,1 procent 2024.

Primärt syfte	Antal	Procent
Hälsa	50	37
Kunskaper om det svenska samhället	46	34,1
Kunskaper i svenska språket	29	21,5
Kunskaper om den svenska arbetsmarknaden	10	7,4

Tabell 4 Primärt syfte beviljade insatser 2024

3.3.3 Fördelning av anordnare utifrån organisationstyp

Av de 135 beviljade insatserna 2024 anordnas flest insatser av studieförbund/folkhögskolor följt av intresseorganisationer och övriga organisationer. Trossamfund och kommuner anordnar insatser på en likvärdig nivå. Idrottsföreningar anordnar i lägst utsträckning. Ingen etnisk förening står som anordnare 2024.

Anordnare beviljade insatser 2024	Antal	Procent
Studieförbund/folkhögskolor	47	35
Intresseorganisation	32	24
Övrig organisation/ideell förening	27	20
Trossamfund/religiös organisation	12	9
Kommun	11	8
Idrottsförening	6	4

Tabell 5 Sammanställning av anordnare (huvudsökande) som beviljats medel 2024

3.4 Samlad bedömning av beviljade TIA insatser 2024

Länsstyrelsen ser att samordningen inom länen när det gäller länsstyrelsernas tre statsbidrag för integrationsinsatser, samt insatser som finansieras via externa aktörer bidrar till och skapar synergieffekter för asylsökande och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet. Det blir fler insatser som kompletterar varandra och fler möjligheter till behovsanpassad samverkan mellan aktörer.

Medlen är översökta, vilket krävt prioritering av insatser i länen för att tillgodose behov hos målgruppen samt geografisk spridning för att nå ut till målgruppen. Den del av målgruppen som inte har tillgång till insatser i sin hemkommun har möjlighet att söka reseersättning för att kunna delta i aktiviteter på annan ort, men behovet av uppsökande verksamhet har ökat i takt med att antalet deltagare minskat och vissa projekt har behövt anpassa sina strategier för att nå ut till målgruppen.

Länsstyrelserna bedömer att resultatet av sökta och beviljade insatser har bidragit till en god geografisk spridning av insatserna i länen och att det finns en god tillgång till insatser på de orter där behovet av insatser är som störst. De beviljade insatserna bedöms ha goda förutsättningar att nå målgrupperna med en bredd av aktiviteter. Många insatser har tidigare bedrivit TIA-projekt med medel från Länsstyrelsen.

Jämställdhet mellan kvinnor och män beaktas i insatserna. Aktiviteterna är tillgängliga för alla i målgruppen, men vissa har särskilt anpassats för att öka kvinnors deltagande. Vissa projekt är praktiskt organiserade för att möta de olika behoven medan andra fokuserar på jämställdhet som tematiskt innehåll. Det har gjorts försök att minska skillnaderna i deltagande mellan män och kvinnor, bland annat kring hur man planerar att nå ut till målgruppen samt anpassa innehållet för att göra det mer attraktivt för män. Kvinnor står dock generellt längre ifrån arbetsmarknaden och har därför ett större behov av insatserna.

Majoriteten av de beviljade insatserna riktar sig till både asylsökande och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet. Minskningen av ukrainska deltagare, som blivit folkbokförda, har dock påverkat flera insatser.

Sammanfattningsvis bedöms alla beviljade projekt som viktiga för att uppfylla syftet med bidraget genom kontinuerliga aktiviteter som främjar språk, hälsa, samhällsinformation och kunskaper om den svenska arbetsmarknaden där målgruppen främst finns.

4 Resultat av 37a§ insatser

4.1 Resultat av slutrapporterade 37a§ insatser under 2024

Under 2024 slutrapporterades 122 insatser runt om i landet. Länsstyrelserna bedömer att avslutade insatser uppnått goda resultat utifrån medlens syfte och mål.

4.1.1 Målgrupper

52 insatser riktade sig enbart till nyanlända, 32 insatser riktade sig till nyanlända tillsammans med övriga målgrupper såsom skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet och asylsökande. 28 insatser riktade sig mot asylsökande och 9 enbart till skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet, en insats riktade sig tillensamkommande barn. Enligt länsstyrelsernas uppgifter deltog totalt 23 100 vuxna personer varav 16 100 kvinnor (69,7 procent) och 7 000 män i de insatser som slutrapporterats 2024.

4.1.2 Insatsernas inriktning

Av de 122 slutrapporterade insatserna 2024 hade 80,3 procent av insatserna ett primärt syfte att underlätta etableringen samt hade 11,5 procent av insatserna primärt syfte kring språkinlärning, 4,9 procent hade primärt syfte att skapa nätverk, 2,4 procent hade primärt syfte att ge kunskaper om det svenska samhället och en insats hade hälsa som primärt syfte.

Primärt syfte	Antal	Procent
Underlätta etableringen	98	80,3
Språkinlärning	14	11,5
Skapa nätverk	6	4,9
Kunskaper om det svenska samhället	3	2,4
Hälsa	1	0,8

Tabell 6 Primärt syfte slutrapporterade insatser 2024

I denna rapport redovisas sammanställning och analys av slutrapporterade insatser 2024. Beskrivning av exempel på beviljade insatser återfinns i bilagda redovisningar från länsstyrelserna.

4.1.3 Insatser som riktar sig till eller underlättar deltagandet för föräldralediga och andra personer med små barn

Länsstyrelserna har sedan 2018 enligt regeringens anvisningar prioriterat insatser riktade mot föräldralediga och andra personer med små barn. Denna prioritering har bidragit till ett fokus på olika insatser med syfte att stärka föräldraskapet och deltagandet i samhället hos målgruppen inom 37a§. Av de 122 insatser som slutrapporterades under 2024 var 95 inriktade mot att underlätta deltagandet för föräldralediga och andra personer med små barn, en tydlig majoritet av deltagarna i dessa insatser var kvinnor.

För att underlätta deltagandet i samhällslivet har insatserna skapat inkluderande mötesplatser för språkutvecklande insatser som även gynnat ett ökat socialt nätverk samt kunskaper om det svenska samhället, stärkt individens egenmakt och gett kunskap om rättigheter och skyldigheter i samhället.

Merparten av insatserna arbetar på olika sätt för att möjliggöra deltagande för personer med små barn till exempel genom att ordna barnomsorg, för att särskilt underlätta för kvinnor att delta i insatserna. Samarbeten för att underlätta deltagandet inkluderar till exempel Öppna förskolan samt BVC och familjecentraler.

Länsstyrelserna arbetar aktivt med jämställdhet och jämställt föräldraskap vilket både kan innebära inriktningsbeslut att prioritera insatser med jämn könsfördelning och prioritering av insatser som fokuserar specifikt på män eller kvinnor. Insatserna beaktar jämställdhet på olika sätt genom att till exempel arbeta med att erbjuda familjeaktiviteter där alla, såväl män, kvinnor, pojkar och flickor kan delta på lika villkor.

I de insatser som sker inom ramen för 37a§ möter målgruppen förutom andra deltagare även representanter från ideella organisationer, kommunala verksamheter och volontärer. Målgruppen får således möjlighet att träna språket i de insatser som erbjuds.

Av de insatser som slutrapporterades under 2024 har länsstyrelserna angett att endast ett mindre antal var primärt inriktade mot språkinläring. Men med ett ökat kontaktnätverk som insatserna erbjuder uppger länsstyrelserna att insatserna främjar språkinläringen för föräldralediga och andra personer med små barn genom att målgruppen träffar och interagerar med personer som talar svenska. Flera av insatserna har, trots att språkinläring inte varit huvudsakligt syfte, arbetat med språkinläring genom olika aktiviteter så som språkcaféer eller med språkstöd i insatserna.

4.1.4 Samverkan med idéburen sektor

76 av de 122 insatser som slutrapporterades under 2024 genomfördes i samverkan med idéburen sektor. Länsstyrelserna rapporterar att samarbete och samverkan med civilsamhället är en viktig framgångsfaktor vid genomförande av 37a§-insatser. Bland annat nämns faktorer som att kontaktvägar till målgruppen förbättras och att det skapas större möjligheter att förankra insatsens innehåll vid planering och genomförandet av insatser samt att samverkan bidrar till nya arbetssätt.

4.1.5 Implementering i ordinarie verksamhet

Av de 122 insatser som avslutats under 2024 har 100 för avsikt att implementera sin verksamhet.

4.2 Samlad bedömning av avslutade 37a§ insatser 2024

Insatserna har bidragit till att stärka och utveckla verksamheter för flyktingguider och familjekontakter. Insatserna har fokuserat på att ge stöd till nyanlända genom språkinläring, samhällsinformation och kunskap om rättigheter och skyldigheter i samhället. Insatserna har också gett socialt stöd som bland annat inneburit föräldraskapsstödjande insatser, skapande av sociala nätverk och hälsofrämjande aktiviteter. Målgrupperna kvinnor, föräldralediga och personer med små barn har varit i särskilt fokus för att underlätta deras etablering i samhället.

En majoritet av deltagarna i insatserna är kvinnor, orsaken uppges vara att det främst är kvinnorna som är hemma med barn. Insatserna har bidragit till att underlätta nyanländas etablering genom att bidra till en grundläggande orientering i det svenska samhället. Majoriteten av insatserna har gett deltagarna en möjlighet att ta del av lokala aktiviteter i hemkommunen vilket bidragit till ökat kontaktnätverk och främjat språkträning. Länsstyrelsen bedömer att insatser som ger deltagarna kontakter till redan etablerade föreningar, organisationer och platser som främjar möten med svenskfödda gett goda resultat i nätverkskapandet och för sociala kontakter.

Avslutningsvis bedömer Länsstyrelsen att 37a§ medlen bidrar till att stärka civilsamhällets roll i arbetet med målgruppen genom att organisationernas kunskap om och relationer med målgruppen synliggörs för kommuner, vilket också bedöms öka förutsättningar för fortsatt samverkan mellan kommun och civilsamhälle.

4.2.1 Framgångsfaktorer

En framgångsfaktor är projektägarnas mycket goda förmåga till anpassning och flexibilitet. Deras mångåriga engagemang och förmåga att skapa en relation med individer i målgruppen har grundlagt en behovsbaserad utveckling av insatserna. Länsstyrelsen ser också en ökad kunskap om och samverkan med externa aktörer samt inom kommunen, vilket i många fall lett till ett ökat deltagande i insatserna. God samverkan mellan kommunen och civilsamhället ses som en framgångsfaktor, samverkan har stärkt projekten med fler perspektiv och erfarenheter.

Projektägarnas uppsökande arbete och hembesök i områden där de nyanlända bor och arbetet med lotsning till de integrationsfrämjande insatserna är en framgångsfaktor i att nå målgruppen. Länsstyrelsen bedömer dock att aktörerna behöver rikta insatserna mer för att nå fler män. Det skulle exempelvis kunna vara att i ännu större omfattning erbjuda aktiviteter på andra tider eller i kombination med andra insatser.

Samarbete med familjecentralerna (BVC) samt samarbete med öppna förskolan i kommunerna har resulterat i anpassade verksamheter för föräldralediga med små barn samt föräldraskapsstödande insatser. Flera av de avslutade insatserna har främjat deltagandet genom att erbjuda insatser som inkluderar hela familjen, vilket också bidragit till att nya kontakter knutits mellan de vuxna i målgruppen och barnen har fått nya vänner. Projektägarna har även anpassat insatsen genom att ordna en aktivitet för föräldrarna medan barnen i familjen erbjudits en parallell aktivitet i angränsade utrymmen.

Språkstöd och nyckelpersoner ur målgruppen har nämnts som en framgångsfaktor. En insats lyfter hälsoguidernas roll för målgruppen som betydande då dessa pratade målgruppens modersmål och inte representerade en myndighet, vilket gav målgruppen en trygghet i att delta i olika aktiviteter och få psykosocialt stöd. Även aktivitetsledarnas roll nämns som en framgångsfaktor, de har inte bara varit ledare utan också blivit som ambassadörer för ett interkulturellt förhållningssätt gentemot målgruppen.

4.2.2 Utmaningar

En utmaning som både projekten och Länsstyrelsen ser är att det tar tid att nå och motivera målgruppen samt att implementera och förankra projekt.

Aktörerna som utför insatserna har identifierat att det kan krävas stor ansträngning för att åstadkomma aktiviteter som är förankrade i individens faktiska behov. Det finns också utmaningar i att förstå föräldraskap i en

svensk kontext för nyanlända och att nå ut till hela målgruppen lokalt i de olika projekten.

Vidare finns det en utmaning i tillgången till personalresurser. Det finns ibland ett behov av att dela upp aktiviteterna i mindre grupper för att kunna genomföra individanpassade insatser, vilket kräver mer personalresurser. Flera projektägare lyfter också behov av att ha språkstödjare i insatserna vilket också kräver en extra resurs.

En utmaning som flera projektägarna adresserar är den varierande kunskapsnivån hos målgruppen gällande digital kompetens. De som har minst eller nästan ingen kunskap har stora svårigheter både i kontakt med myndigheter, vården och med barnens skolor då många använder digitala plattformar. Det finns ett behov av kompetenshöjande insatser för att öka den digitala kompetensen hos målgruppen för att öka deras möjligheter till etablering i samhällslivet.

4.3 Resultat av sökta och beviljade 37a§ insatser under 2024

Under 2024 tilldelades Länsstyrelsen i Jönköping 31 miljoner för fördelning. Länsstyrelsen i Jönköping har utifrån regional fördelning och nationell omfördelning beviljat totalt 36 767 721 kronor till 37a§ insatser under 2024. Beviljat belopp överskrider tilldelad summa då återbetalda medel från tidigare 37a§ insatser inkluderats i årets fördelning. Under 2024 var sökkvoten för 37a§ 1,9.

Summa att fördela	31 000 000 kr
Sökt summa	59 178 744 kr
Sök kvot	1.9
Antal inkomna ansökningar	84
Antal beviljade ansökningar	66

Tabell 6 Sökta och beviljade insatser 2024

4.3.1 Målgrupper

Insatser inom 37a§ kan omfatta målgrupperna nyanlända, asylsökande, skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet och ensamkommande barn. Majoriteten av de insatser som beviljats under 2024 omfattar flera av målgrupperna (34) och av dessa omfattas asylsökande i 7 insatser, knappt

hälften av insatserna (28) omfattar endast nyanlända och 4 insatser omfattar endast skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet.

Sammanställningen av förväntat deltagarantal i beviljade ansökningar visar att beviljade ansökningar kommer att omfatta drygt 7 000 deltagare. Av dessa deltagare är 4 500 kvinnor och 2 500 män vilket innebär en fortsatt ojämn könsfördelning bland deltagarna inom 37a§ insatserna.

4.3.2 Beviljade insatsers inriktning

Av de insatser som beviljades under 2024 angavs primärt syfte att underlätta etableringen i samhället i 50 av 66 insatser. I resterande insatser angavs primärt syfte att stödja språkinlärning i 12 insatser och 4 insatser hade som primärt syfte att skapa nätverk.

Primärt syfte	Antal	Procent
Underlätta etableringen i samhället	50	75,7
Språkinlärning	12	18,2
Skapa nätverk	4	6,1

Tabell 8 Primärt syfte med beviljade insatser 2024

I denna rapport redovisas sammanställning och analys av beviljade insatser 2024. Beskrivning av exempel på beviljade insatser återfinns i bilagda redovisningar från länsstyrelserna.

4.3.3 Insatser som riktar sig till eller underlättar deltagande för föräldralediga och andra personer med små barn

Av de 66 insatser som beviljades under 2024 hade 58 insatser prioriteringen att underlätta deltagandet för föräldralediga och andra personer med små barn, vilket innebär att Länsstyrelsen i Jönköping beviljat nästan 32 mnkr för dessa insatser.

4.3.4. Insatser som riktas primärt mot språkinlärning för föräldralediga och andra med små barn

Av de 66 insatser som beviljades under 2024 inriktas 34 insatser primärt mot språkinlärning för föräldralediga och andra personer med små barn. Vilket innebär att Länsstyrelsen i Jönköping beviljat drygt 20,5 mnkr för dessa insatser. En absolut majoritet av de insatser som riktas primärt mot språkinlärning för föräldralediga och andra personer med små barn är även insatser som underlättar deltagande för föräldralediga och andra personer

med små barn. Totalt har länsstyrelsen därmed beviljat drygt 34,5 mnkr i enlighet med regeringens prioritering.

4.3.5. Samverkan med idéburen sektor

Av de 66 insatser som beviljades under 2024 kommer 36 att genomföras i samverkan med idéburen sektor. Andelen beviljade insatser som genomförs i samverkan med idéburen har minskat något sedan 2023. Samverkan med idéburen sektor är dock fortsatt en framgångsfaktor som ofta bidrar till att underlätta kontakt med målgruppen, ökad kapacitet och flexibilitet i kommunens verksamhet för målgrupperna inom 37a§.

4.3.6 Implementering i ordinarie verksamhet

Enligt länsstyrelsens sammanställning av information i beviljade ansökningar finns det en avsikt att fortsätta insatsen efter avslutad finansiering via statsbidrag i 28 av de insatser som beviljats under 2024. En lägre andel än 2023 skriver att de avser att fortsätta med insatsen efter avslutad finansiering.

4.4 Samlad bedömning av beviljade 37a§ insatser 2024

I länsstyrelsernas rapporteringar beskrivs att insatserna ska bidra till en snabbare etablering i samhället för målgrupperna. Genom stärkt språkinläring, nätverksskapande samt föräldraskapsstöd förbättras deltagarnas förutsättningar att etablera sig i samhället och i förlängningen komma ut på arbetsmarknaden. Insatserna ökar kunskapen om svenska samhället, rättigheter och arbetsmarknadens förväntningar och underlättar därigenom deltagarnas väg in i samhället och i arbetslivet.

Insatserna ska i vissa fall göra befintliga kommunala insatser, såsom Öppna förskolan mer tillgängliga för föräldrar med små barn från målgrupperna. Öppna förskolan är en arena där nyanlända kvinnor får möjlighet till språkinläring och ett socialt sammanhang, i vissa fall även med hjälp av en språkstödjare. Öppna förskolan underlättar deltagande för föräldralediga bland annat genom sin lokalisering av aktiviteten eller genom möjligheten till barnpassning. Även aktiviteter som inkluderar både barn och föräldrar är ett bra exempel på hur insatser kan anpassas för målgruppen.

Aktiviteter planeras och genomförs i stor utsträckning tillsammans med deltagarna utifrån deras önskemål och behov gällande innehåll, tid och plats för att underlätta deras delaktighet, öka motivationen till deltagande och för att se till att insatserna svarar mot ett reellt behov i målgruppen.

Jämställdhet beaktas i insatserna genom aktiviteter som inkluderar samtal om jämställdhet i familjen, vilket stärker både kvinnors och mäns föräldraroller. Samtidigt beräknas, i likhet med TIA, att fler kvinnor än män väntas delta. Av ansökningarna kan utläsas att vissa projekt är praktiskt organiserade för att möta olika behov medan andra fokuserar på jämställdhet i insatsens innehåll. Kvinnor som grupp tenderar att stå längre ifrån arbetsmarknaden varför behovet av insatser anses vara större för denna målgrupp.

I ett försök att stärka egenmakten och föräldrarollen har flera aktörer aktiviteter med inslag av utbildning inom digitala verktyg. Nästan all kontakt med vården, skolan och myndigheter sker digitalt, att kunna orientera sig och navigera i den digitala världen bidrar till snabbare etablering för målgruppen på arbetsmarknaden och i samhällslivet.

5 Samlad bedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att uppdragen TIA och 37a§ har genomförts i enlighet med förordningarnas och uppdragens intentioner. För att säkerställa att projekten har följt statsbidragens syfte och mål har länsstyrelsen genomfört återkommande uppföljningsmöten, projektbesök och nätverksträffar med projektägarna. Länsstyrelsen ser att samarbetet med sakområden inom länsstyrelserna såsom jämställdhet, funktionsrätt och barnrätt inför ansökningar, som stöd under projektens gång samt för kompetenshöjande insatser för projektägare och deras samverkanspartner stärker projekten i länen.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att beviljade tidiga insatser (TIA) bidragit till att tillgodose målgruppens behov, gett målgruppen ökad kännedom om det svenska samhället, möjliggjort språkträning och uppmuntrat till hälsofrämjande aktiviteter. Länsstyrelserna har arbetat aktivt med att bistå projektägare med stöd att utveckla ansökan och verksamhetsplanering för att få en variation av aktiviteter, aktörer och geografisk spridning i länen. Insatserna bedöms ha bidragit till minskad passivering under asyltiden och isolering för målgruppen samt att projektägare med ett flexibelt och lösningsorienterat arbetssätt möjliggjort deltagande på lika villkor för kvinnor och män. Många av de aktörer som sökt och beviljats medel i årets utlysning är erfarna och har bedrivit verksamhet för asylsökande under många år. Detta bidrar till att det finns en god och upparbetad förståelse för målgruppens behov och hur dessa kan tillgodoses.

Länsstyrelsen ser utmaningar att upprätthålla beredskap och kapacitet hos aktörer att genomföra tidiga insatser för asylsökande. Detta beror dels på att målgruppen minskar och dels på att boendeplatserna kommer koncentreras till enstaka orter i landet. Den förändring som skett gällande sökande organisationer där fler aktörer från folkbildningen under 2024 sökt medel än från intresseorganisationer som var vanligast 2023, visar på de utmaningar som tidigare nämnts angående minskade statsbidrag till folkbildningen.

Länsstyrelsen bedömer vidare att arbetet med 37a§ har bidragit till att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter i länet. Länsstyrelsen bedömer att kommunernas samverkan med civilsamhället stärkts genom 37a§ då ideella organisationer ofta utgör samarbetspartner i projekten. Insatserna som helhet har bidragit till att skapa arenor där kommuner och civilsamhället kan samverka och utveckla sitt samarbete. Samverkan stärker civilsamhällets roll i arbetet med målgrupperna genom att organisationernas kunskap om målgrupperna synliggörs för kommunerna,

vilket ökar förutsättningarna för fortsatt samverkan mellan kommun och civilsamhälle.

Några länsstyrelser lyfter att en sammanslagning av statsbidragen för att skapa större flexibilitet och möjlighet till ansökningar med bredare och mer flexibelt perspektiv på integration. I flera fall anges utmaningar kopplat till minskat mottagande som en anledning till behovet av sammanslagning, antalet individer inom respektive målgrupp anses vara för lågt för att genomföra insatser inriktade mot enbart en målgrupp.

Flera länsstyrelser anser att det finns ett behov av att bredda målgruppen för 37a§. Det finns ett stort behov av insatser även för utrikes födda som inte längre befinner sig i etableringsprogrammet, exempelvis långtidsarbetslösa med låg språkprogression. En breddad målgrupp skulle skapa större förutsättningar för kommunerna att utforma och utveckla integrationsinsatser och bättre möta upp såväl kommuners som individers behov. Att tillmötesgå detta skulle ge större incitament för kommunerna att utveckla sina integrationsinsatser. Kommunerna rapporterar också om ett ökat behov av samverkan med Arbetsförmedlingen i och med den förskjutning som skett, från fokus på det initiala mottagandet till en långsiktig etablering i det svenska samhället och på arbetsmarknaden.

6 Avslutande kommentarer

Länsstyrelsen ser att statsbidragen för insatser inom TIA och 37a§ är ett viktigt bidrag till Länsstyrelsens strategiska arbete på integrationsområdet.

Behovet av TIA och 37a § insatser är fortsatt stora trots att deltagarna i vissa fall blir färre. Utifrån den kännedom som idag finns om Migrationsverkets framtida lokalisering av asylboenden, bedömer Länsstyrelsen att förutom ej folkbokförda skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet som anvisats en kommun, är det mycket möjligt att endast de som väljer eget boende kommer att finnas i många län. De som väljer att bo i eget boende kommer att befinna sig i en svår situation då de inte kommer ha rätt till dagersättning. I ljuset av de förändringar som kommer att ske är det viktigt att säkerställa att insatserna även fortsättningsvis når målgrupperna för att stärka deras etablering i samhälls- och arbetslivet.

Utifrån den samlade redovisningen vill Länsstyrelsen ge följande medskick.

- Begränsningar i Migrationsverkets reseersättning för deltagare med avslagsbeslut motverkar förordningens intentioner då individerna inte kan ta sig till insatser som många är i stort behov av. Länsstyrelsen föreslår fortsatt att reseersättning ska omfatta alla asylsökande även de med avslagsbeslut för att främja lika möjligheter att delta.
- Statsbidragshanteringen har successivt blivit mer komplex och tidskrävande, med utökade krav på kontroll och uppföljning. Det är även fortsatt högt söktryck på utlysta medel. Dessutom väntas ett förändrat demokrativillkor i TIA förordningen som kommer ställa högre krav på handläggningen av statsbidraget. För att upprätthålla kvalitet i hanteringen av statsbidragen och säkerställa kvalitativ uppföljning behöver länsstyrelsernas resurser anpassas efter ökade krav.

7. Bilagor

1. Rapport Länsstyrelsen Blekinge
2. Rapport Länsstyrelsen Dalarna
3. Rapport Länsstyrelsen Gotland
4. Rapport Länsstyrelsen Gävleborg
5. Rapport Länsstyrelsen Halland
6. Rapport Länsstyrelsen Jämtland
7. Rapport Länsstyrelsen Jönköping
8. Rapport Länsstyrelsen Kalmar
9. Rapport Länsstyrelsen Kronoberg
10. Rapport Länsstyrelsen Norrbotten
11. Rapport Länsstyrelsen Skåne
12. Rapport Länsstyrelsen Stockholm
13. Rapport Länsstyrelsen Södermanland
14. Rapport Länsstyrelsen Uppsala
15. Rapport Länsstyrelsen Värmland
16. Rapport Länsstyrelsen Västerbotten
17. Rapport Länsstyrelsen Västernorrland
18. Rapport Länsstyrelsen Västmanland
19. Rapport Länsstyrelsen Västra Götaland
20. Rapport Länsstyrelsen Örebro
21. Rapport Länsstyrelsen Östergötland